

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Звіт про проміжні результати реалізації наукової теми кафедри
**«Професійний профіль спеціального педагога у контексті
забезпечення якості інклюзивної освіти»**

на Вченій раді
Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти
26 червня 2024 р.

Олена Мартинчук, д. пед. н., завідувач
кафедри спеціальної та інклюзивної
освіти, керівник наукової теми;
Тетяна Скрипник, д. психол. н.,
професор кафедри спеціальної та
інклюзивної освіти, співкерівник наукової
теми

Актуальність дослідження

Відсутність у закладах освіти жодної посади, компетентність якої охоплює питання організації та впровадження інклюзивного навчання

Брак компетентного фахівця щодо питань інклюзивного навчання – один з чинників вкрай низького рівня функціонування інклюзивного навчання в Україні

Потреба у розробленні професійного профілю / професійного стандарту вчителя спеціальної освіти

Об'єкт і предмет дослідження

- **Об'єкт** дослідження – якісне інклюзивне навчання.
- **Предмет** – науково-методичні та організаційні підходи до забезпечення якісного інклюзивного навчання з опорою на координаційну роль спеціального педагога та систему моніторингу й оцінки якості його діяльності.

Реалізація завдання дослідження

Завдання №1

- Здійснити **системний аналіз професійних профілів** (стандартів, функціоналу) спеціального педагога (вчителя спеціальної освіти) у зарубіжних країнах;
- Виокремити **основні тенденції у підготовці спеціальних педагогів**;
- Здійснити **порівняльний аналіз спільних та відмінних рис** у професійній діяльності спеціальних педагогів в інклюзивному освітньому просторі.

Методи дослідження

- *Метод якісного аналізу* змісту зарубіжних та вітчизняних стандартів підготовки фахівців зі спеціальної освіти
- *Метод аналізу та узагальнення контенту* під час навчання за програмою «Інтеграційна та інклюзивна освіта: досвід Польщі» в Академії спеціальної педагогіки імені Марії Гжегожевської (м. Варшава, Польща)
- *Анкетування* педагогів закладів освіти з інклюзивним навчанням

Результати реалізованого завдання дослідження

На теоретичному рівні

- Здійснено системний аналіз нормативних документів щодо професійної діяльності спеціального педагога у Республіці Польща у межах навчання за програмою освітнього курсу «Edukacja integracyjna i włączająca» / «Інтеграційна та інклюзивна освіта» (23.03.2024-24.05.2024, Академія спеціальної педагогіки імені Марії Гжегожевської).

На практичному рівні

- Осмислення функціоналу спеціального педагога у Польщі дало змогу розкрити важливі ідеї, які, на розсуд виконавців наукової теми, мають стати обов'язковими орієнтирами при розробленні професійного профілю спеціального педагога в Україні.
- Визначено функції діяльності спеціального педагога.

Функціонал спеціального педагога в Україні

- 1) Співпраця з адміністрацією закладу освіти з метою забезпечення активної та різноманітної участі дітей у житті закладу освіти;
- 2) Співпраця з командою психолого-педагогічного супроводу у межах розроблення та реалізації індивідуальної програми розвитку для дитини та надання їй психолого-педагогічної допомоги
- 3) Підтримка педагогів та інших фахівців у виявленні причин навчальних труднощів та наданні психолого-педагогічної допомоги під час безпосередньої роботи з дитиною;
- 4) Надання психолого-педагогічної допомоги дітям, батькам та педагогам;
- 5) Співпраця, залежно від потреб, з іншими організаціями та державними структурами
- 6) Внесення пропозицій щодо підвищення кваліфікації педагогів

Реалізація завдання дослідження (аналіз профілів спеціального педагога закладу освіти)

Навчання, засноване на дослідженнях

- У межах реалізації наукової теми кафедри залучено магістрів спеціальності 016 Спеціальна освіта, ОПП 016.00.03 Стратегії і практики інклюзивного навчання

Теми магістерських робіт

- *Дуб'юк Н.Б.* Особливості професійної діяльності координатора інклюзивного навчання: міжнародний та український досвід (наук. кер.: Мартинчук О.В.)
- *Матвієвська Л.В.* Особливості взаємодії асистента з учасниками команди супроводу дітей з аутизмом в інклюзивному освітньому середовищі (наук. кер.: Федоренко О.Ф.)
- *Тригуб Д.О.* Особливості психолого-педагогічного супроводу дітей з освітніми труднощами, що виникли внаслідок психологічної травми (наук. кер.: Паламар О.М.)
- *Фень М.В.* Особливості застосування технології спільного викладання в умовах інклюзивного навчання (наук. кер.: Васильєва Г.І.)
- *Шнит Н.Л.* Особливості формування статевої освіченості молоді з особливими освітніми потребами в інклюзивному освітньому просторі (наук. кер.: Мартинчук О.В.)

Реалізація завдання дослідження

Завдання №2

- Розробити професійний профіль спеціального педагога.
- Термін виконання: 2024 р.

Методи дослідження

- Моделювання професійного профілю спеціального педагога на основі аналізу міжнародного досвіду та результатів анкетування українських педагогів

Реалізація завдання дослідження

На теоретичному рівні

- Пройдено навчання на онлайн-курсі за програмою: «Розроблення професійних стандартів» (керівники наукової теми: Мартинчук О.В., Скрипник Т.В.).
- Здобуто базові знання та уміння щодо методичних підходів до розроблення, проведення публічного громадського обговорення, затвердження, введення в дію, перегляду та внесення змін до професійних стандартів.

На практичному рівні

- В основу розроблення професійного профілю спеціального педагога покладено компетентності, виокремлені під час аналізу зарубіжних професійних стандартів та науково-методичної літератури, як критерії:
- Місія;
- Лідерство, координація, інновації;
- Співпраця з родинами дітей з ООП;
- Співпраця з фахівцями та педагогами;
- Партнерство з учнями

Реалізація завдання дослідження

Завдання №3

- Визначити концептуальні засади та шляхи реалізації діяльності спеціального педагога
- Термін виконання: 2024-2025 р.

Розроблено і подано проектну заявку «Міст до інклюзії: Підвищення кваліфікації українських освітян у сфері роботи з людьми з особливими потребами» спільно з Університетом прикладних наук Хяме, Фінляндія.

Методи дослідження

- *Метод якісного контент-аналізу міжнародного досвіду та результатів анкетування українських педагогів*

Реалізація завдання дослідження

На теоретичному рівні

- Здійснено узагальнення головних напрямів діяльності спеціального педагога як координатора інклюзивного навчання, що дає змогу:
- 1) усвідомити системність інноваційних завдань, пов'язаних з координацією команд супроводу осіб з ООП;
- 2) окреслити шляхи можливої функціональної координації у наявних умовах (за відсутністю відповідних посад у закладах освіти України);
- 3) посилити кадровий потенціал для відповідального й дієвого командного супроводу осіб з ООП та забезпечення якісної освіти для них.

На практичному рівні

- Здійснено методичні розробки, що уможливають надання якісної підтримки особам з ООП щодо планування і реалізації їхнього супроводу, що ґрунтується на «методичному ланцюгу»:
- а) Актуальна потреба
- б) довготривала SMART-ціль
- в) 2-4 короткотривалі цілі (контрольні показники)
- г) показники неперервного моніторингу

Апробація результатів дослідження

- Доповідь *«Координатор інклюзивного навчання як виклик для української освітньої системи»* (О.В. Мартинчук). Круглий стіл *«Доказовість у спеціальній освіті: виклики нової парадигми в Україні»* (Львівський національний університет імені Івана Франка, 12 лютого 2024 р.).
- Доповідь *«Досвід Польщі щодо запровадження посади спеціального педагога у загальноосвітньому просторі на шляху до забезпечення якості інклюзивного навчання»* (О.В. Мартинчук). XVI Міжнародна науково-практична конференція *«Спеціальна освіта: проблеми та перспективи»* (Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 18 квітня 2024 р.).

Апробація результатів дослідження

- Доповідь «*Трансформація змісту додаткових освітніх послуг для осіб з аутизмом*» (Т.В. Скрипник). Всеукраїнська наук.-практ. онлайн конференція з міжнар. участю: «Зміна підходів до освіти дітей з особливими освітніми потребами» (11-12. 06.2024 р., Львів).
- Доповідь «*Забезпечення переходу (транзиту) для дитини з аутизмом*» як умова реалізації якісної освіти» (Т.В. Скрипник). IV міжнародна науково-практична он-лайн конференція «Актуальні питання освітньо-психологічної реабілітації та педагогічної корекції осіб з аутизмом» (3-4.04.2024 р., Київ, Університет Драгоманова).

Продукти дослідження

Результати дослідження за критерієм: «Співпраця з фахівцями та педагогами»

- Луцько К.В., Мартинчук О.В. Інтегративна спеціальна педагогіка в сучасних реаліях суспільного розвитку. *Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки)*. 2024 (прийнято до друку)
- Скрипник Т., Ганевіч С., Ільїна Г. Моделювання програми становлення адаптивних навичок у дітей молодшого шкільного віку з аутизмом з опорою на метод «Прикладний аналіз поведінки». *Актуальні питання у сучасній науці*. 2024. 1 (19).
- Скрипник Т. В., Таран О. П., Супрун Г. В. Удосконалення змісту діяльності практичного психолога закладу освіти щодо надання додаткових послуг з опорою на міжнародні стандарти. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Психологія. 2024, 35 (74). № 1. С. 31-36.

Результати дослідження за критерієм: «Співпраця з родинами дітей з ООП»

- Скрипник Т., Мартинчук О., Таран О. Зміст та передумови діяльності батьків дітей з особливими освітніми потребами в міждисциплінарній команді супроводу. *Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи*. 2024 (здано до друку).

Результати дослідження за критерієм: «Лідерство, координація, інновації»

- Скрипник Т., Мартинчук О., Васильєва Г. Індивідуальна освітньо-терапевтична програма як інструмент ефективного супроводу учня з особливими освітніми потребами: досвід Польщі (*підготовлено до друку*)

Дякуємо за увагу!